

опірність. Нерідко прямої шкоди здоров'ю дітей завдають невідповідні меблі, освітлення тощо. В свою чергу, перелічені захворювання часто є причиною негативних зрушень у поведінці дітей [1].

Великої шкоди здоров'ю дітей завдають і методи навчання у школі. Так, у 14–22 % школярів порушена постава, у 18 % – погіршений зір, у 38% – зайва вага, у 2 % – підвищений тиск. Серед причин такої ситуації дослідники називають погіршення матеріального стану, зниження можливостей займатися фізичною культурою і, водночас, психоемоційні перевантаження. Як виявляється, "при вступі до школи рухова активність дитини знижується наполовину і з кожним навчальним роком її дефіцит зростає" [1]. Навіть у дітей з відносно повноцінних сімей відсутні яскраво виражені прагнення бути здоровими.

Захистити дитину від усіх захворювань украй складно, головне - усіляко сприяти формуванню власних захисних сил дитячого організму, що в майбутньому зведе до мінімуму ймовірність виникнення будь-яких проблем. Щоб дитина виросла здоровою, звертайте увагу на будь-які зміни в її поведінці та самопочутті - це дозволить вчасно вжити необхідних заходів і зберегти її здоров'я [4].

Література

1. Оржеховська В. Здоровий спосіб життя як пріоритетна цінність у вихованні підлітків // Цінності освіти і виховання. – К.: Вищ. шк., 1997.
2. Помиткін Е. Духовний розвиток учнів у системі шкільної освіти. – К.: МО України, 1996.
3. Вишневський О. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. // навчальний посібник / – К., 2008.
4. Лук'янова О.М. Медикосоціальні аспекти збереження здоров'я дітей, забезпечення їхнього гармонійного фізичного та інтелектуального розвитку // Журн. АМН України. – 2001. – Т. 7, № 3.
5. Неділько В.П., Камінська Т.М., Руденко С.А. Шляхи покращення здоров'я школярів // Гігієна населених місць. – К., 2004. – Вип. 44.

ЕКОЛОГІЧНА ОСВІТА, ЯК НЕВІДЄМНА СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ

*О.А. Слинко, Ю.М. Лук'яненко
Полтава, Україна*

Одним із стратегічних напрямків розвитку сучасної системи освіти у нашій країні є формування екологічної культури особистості, виховання у кожного школяра позитивного ставлення до навколишнього світу, бо, як зазначав ще В.О.Сухомлинський, "у дитини, яка вихована в умовах дефіциту спілкування з природою, розвивається емоційна глухота, агресивність у ставленні як до людей, так і до об'єктів природи". Ось чому таким важливим є формування емоційно-естетичного, духовного світу людини, де переважає почуття співпереживання до всього живого [5]. Екологічна освіта – це неперервний процес засвоєння цінностей і понять, які спрямовані на формування умінь і стосунків, необхідних для осмислення і оцінки взаємозв'язків між людьми, їхньою культурою і навколишнім середовищем, що передбачають розвиток умінь приймати екологічно доцільні рішення і мають на меті засвоєння правил поведінки в навколишньому середовищі. Певна річ, що свідоме і бережливе ставлення кожної людини до природи можливе тільки при наявності в неї екологічної культури, широких екологічних знань про закономірності розвитку природи, знайомства із загадковим світом тварин, рослин [1].

Мета екологічної освіти і виховання – формування системи наукових знань, поглядів і переконань, які закладають основи відповідального та дієвого ставлення до навколишнього природного середовища.

Екологічна освіта і виховання підростаючих поколінь в сучасних умовах мають бути спрямовані, в першу чергу, на зміну ставлення самої людини до свого здоров'я, а потім і до навколишнього середовища як необхідної умови його збереження і зміцнення. Тому одним із проявів культури особистості має бути екологічна вихованість, яку можна визначити як відповідальне ставлення людини до свого здоров'я та навколишнього середовища. Екологічно відповідальна людина в умовах будь-якої виробничої діяльності буде приймати рішення відповідно до наукових принципів цілісності природи. Тобто екологічна відповідальність пов'язана з усіма сторонами екологічних взаємин людини та проявляється як інтегральна характеристика особистості [2].

Серед її компонентів важливу роль відіграє розуміння залежностей здоров'я окремої людини, всього людства від стану навколишнього середовища та розвинута потреба здорового способу життя, яка є одним з найважливіших критеріїв ефективності екологічної освіти і виховання. Тому здоровий спосіб життя розглядається нами як складова частина екологічної культури особистості, яка є формою прояву її відповідальності за ставлення до власного організму як високоорганізованої біологічної системи, здатної до саморегуляції та адаптації [4].

Серед сфер, з якими людина стикається на протязі всього свого життя, є сфера насамперед стосунків Людини і Природи: ставлення людини до своєї власної природи (до свого тіла) й ставлення людини до природи докільля. Певна річ, ми повинні розглядати обидва ці аспекти в єдності (В. Вернадський), бо лише в такій площині можна побачити можливість продуктивного розгортання

здоровоохоронних і природоохоронних заходів. Людина здатна дивитися на своє тіло як на "зовнішній" об'єкт так само, як вона дивиться на елемент навколишнього природного середовища, і сприяти його удосконаленню або руйнуванню. Усе це й викликає систему зусиль людини, які спрямовані на підтримку здоров'я свого тіла і профілактику захворювань (фізична культура, гігієна життя і праці, харчування, духовна підтримка організму тощо). А з іншого боку, людина є об'єктивно тісно поєднана з навколишнім середовищем (повітря, харчування, світло сонця, енергетичний обмін тощо), а це також могутній чинник впливу на здоров'я її організму [3].

Велику роль в нормалізації стосунків людини з Природою відіграє розвиток її здатності до самоподолання, саморегуляції і саморегламентации. В кінцевому рахунку у сфері свого самозбереження і збереження навколишнього природного середовища людина може досягнути лише внаслідок цілеспрямованого духовно-естетичного спілкування з природою. Сучасні масштаби екологічних змін створюють реальну загрозу для життя людей. Інтенсивна вирубка лісів, засміченість та забруднення довкілля, неконтрольоване використання природних ресурсів приводить до поступового зникнення окремих унікальних видів флори і фауни та використання екологічних криз.

Саме тому, одним з важливих напрямків діяльності Національного природного парку «Нижньосульський» (Черкаська та Полтавська обл.), спрямованих на захист та збереження природних ресурсів і навколишнього середовища, є еколого-освітнє виховання населення, підвищення рівня екологічної культури та свідомості особистості, любові до природи та вміння берегти її багатства, а також формування у людей навичок природоохоронної діяльності.

Оскільки екологічна освіта, яка проводиться в національному парку, і виховання мають безпосередній зв'язок із процесами державотворення та національного відродження України, завдання працівників та адміністрації в цілому полягає в тому, щоб формувати у підростаючого покоління вміння та навички мислити і діяти по новому, з почуттям екологічної відповідальності. А це можливо лише за умови переорієнтації кожного вихованця на самопізнання і саморозвиток, самореалізацію й самостійність.

Література

1. Екологія. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. – К.: КНСУ, 1999.- 152 с.
2. Ковальчук Г. Виховання екологічної свідомості. - Початкова школа, 2000, №10, с. 18-20
3. Концепція неперервної екологічної освіти та виховання в Україні // Інформаційний збірник міністерства освіти України.-1995. №14.-С.4-5.
4. Івончик Г.Ф. Пенькова О.І. Про деякі аспекти екологічної освіти школярів: Соціально-гуманітарна освіта України та шляхи її розбудови. /За ред. В.Л. Андрущенко.-К.,1997.
5. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям //Вибрані твори. В 5-ти т. Т.3, С. 7-282.- К., 1977.

ФОРМУВАННЯ НАВИЧОК КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ В УЧНІВ 7 КЛАСУ НА УРОКАХ ГЕОГРАФІЇ

*А.О. Слободян, С.Г. Кобернік
Київ, Україна*

В сучасних умовах розвитку шкільної освіти культура мовлення та спілкування школярів є вагомим складником загальної культури, одним із найважливіших показників рівня його розвитку. Сьогодні школа повинна не лише дати учням певний обсяг знань і вмінь, а й сформувати людину, здатну творчо мислити, самостійно приймати рішення, мати свою позицію, брати на себе відповідальність, адаптуватися до умов життя і швидко змінювати соціальні ролі, тобто бути компетентною. Щоденно спілкуючись з учнями, учитель має формувати їхню мовну культуру та здійснювати мовне виховання. Адже спілкування в процесі вивчення того чи іншого предмета є міцною базою формування світогляду, національної свідомості, культури співіснування, любові до рідної землі, знань про український етнос.

Вивченню комунікативних здібностей присвячено багато робіт зарубіжних і вітчизняних дослідників, у яких представлені різні аспекти цієї проблеми. Найбільш дослідженим є вивчення природи та форм прояву комунікативних здібностей і закономірностей їх розвитку (Батаршев А.В., Дьяченко В.К., Гез Н.І., Казарцева О.М., Петровська Л.А., Петрушін С.В., Прозорова Е.В., Федоренко Ю.П. та ін.). На сьогодні багато уваги приділяється проблемі формування комунікативної компетентності у контексті розвитку освітньої системи (Ананьев Б.Г., Вятютнев М.Н., Голант Є.Я., Коган О.А., Пометун О.І. та ін.) [1].

Під комунікативною компетентністю розуміють здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з іншими людьми, певну сукупність знань, умінь і навичок, що забезпечують ефективне спілкування. Вона передбачає вміння змінювати глибину і коло спілкування, розуміти і бути зрозумілим для партнера спілкування. Комунікативна компетентність формується в умовах безпосередньої взаємодії, тому є результатом досвіду спілкування між людьми.

Людина з народження спілкується з іншими людьми, але часом люди, які мають високі